

שחורה אני

קטיה גיבל-אזולאי

מחור"ל, חשוב לי לשנות את דימוים על ישראל כמדינה לבנה. כאשר אני מציגה את ישראל כמדינה שמחצית אולוסיייתה הגיעה מהעולם השלישי, אני נשאלת מדוע ייצוגה במחנה השלום ובפוליטיקה כה נמוך.

"מצאתי חוסר נכונות במחנה השלום לגייס לשורותיו תומכים ודוברים מזרחים במיוחד אינטלקטואלים ודוברי ערבית היכולים לנהל דיאלוג אמיתי עם פלסטינים."

לך ותסביר שלא כל המזרחים הם אנטי-ערבים כפי שסקרי דעת הקהל ומחקרים "אקדמאיים" מתיימרים להראות, ושהרבה מזרחים הפנימו את תחושת הנחיתות בפני האליטיזם האשכנזי ופחדים להיות מזוהים עם הערבים. לך תסביר שהשמאל בישראל איננו "שמאל". שהשמאל רוצה בדיאלוג עם הפלסטינים ובאותה נשימה טוען שקשה לו למצוא שפה משותפת עם היהודים המזרחים. החושים שלי עודם חדים מהתעוררות המודעות, בשנות השישים, של נשים, שחורים וקבוצות אתניות אחרות. מכאן רגישותי לאפלייה העדתית. ונמאס לי לשמוע שהמצב בארץ אינו דומה לארה"ב משום שאני חיה כאן כבר עשרים שנים רצופות, ונראה לי שאפשר בהחלט ללמוד מהשינויים החיוביים וגם להפיק לקחים מהמחדלים של המאבק לזכויות האזרח שם. לקח אחד הוא שאי אפשר לעבור לסדר היום כאשר ממשיכים להתכחש לקיומה של אפלייה. כאשר קבוצת רוב באוכלוסייה איננה מיוצגת בעמדות מפתח במגוון של מגזרים, ההסבר אינו יכול להיות "חוסר יכולת והתאמה". אלא, כמה אלה המחזיקים בכוח, אכן מחפשים את אותה קבוצה או מרגישים בהעדרה?

קיוויתי להיות שותפה במאמצים לקדם הבאת השלום משום שבלעדיו אין אפשרות לדעתי לקדם נושאים חברתיים. מצאתי חוסר נכונות במחנה השלום לגייס לשורותיו תומכים ודוברים מזרחים

להודות על האמת, הגעתי לשלב בו אני מרגישה היום יותר מרדנית מאשר בגיל הנערות. יש לי זהות אחת המורכבת מכמה חלקים וכל חלק משלים את האחרים. השואה ועבודת השחורים הם חלק בלתי נפרד מתודעתי הקולקטיבית ורוב עמדותי מושתתות על לקחים היסטוריים שאיתם נולדתי כאישה שחורה וכיהודיה. כתלמידת תיכון ב-1968, מובן מאליו היה שאהיה חברת "השומר הצעיר" וממייסדות מועצת התלמידות השחורות בבית הספר. לוא הייתי נשאת בארה"ב, סביר להניח שהיום הייתי בעלת קריירה, משום שנפתחו הזדמנויות רבות לנשים שחורות משכילות. עד היום, אבי חושב שאני מבזבת את זמני כאן. לעיתים, נדמה לי שהוא צודק.

"לך תסביר שהשמאל בישראל איננו "שמאל". שהשמאל רוצה בדיאלוג עם הפלסטינים ובאותה נשימה טוען שקשה לו למצוא שפה משותפת עם היהודים המזרחים."

אני מאמינה שהמצב החברתי והמדיני קשורים זה בזה ומהם נובע הדימוי של המדינה כולה. כל עוד ישראל מגדירה עצמה כמדינה מערבית במישור התרבותי, היא דוחה את הפן המזרחי שלה. נולדנו כעם, כאן במזרח. במשך שנים, חזרו יהודים בתפוצה על מילותיו של יהודה הלוי: "ליבי במזרח, אך אנוכי בסוף מערב", אך היום, ישראלים רבים חושבים: "ליבי במערב, אך אנוכי במזרח". קיים חוסר איוון בהתייחסות לכל המתרחש באירופה לעומת המתרחש בארצות השכנות ובאפריקה. מיקומנו הגיאוגרפי היה צריך למקד את תשומת ליבנו בשתי היבשות הללו. האירופו-צנטריזם הזה משקף את הדימוי שלנו בעיני עצמנו. אסור לשכוח שעל אדמת אירופה הושמדו בצורה שיטתית שישה מיליון יהודים כולל רוב בני משפחתה של אימי. במסגרת עבודתי (דרום-אפריקה וההשלכות על הסכסוך הישראלי-פלסטיני) אני נפגשת עם אנשים

"היה עצוב לשמוע במלויזיה לפני כחודשיים, ישראלי ממוצא הודי אומר, כי היה רוצה להיוולד בצבע אחר ואת אשתו האומרת כי משפחתה קיבלה אותו לבסוף כי הוא היה נחמד."

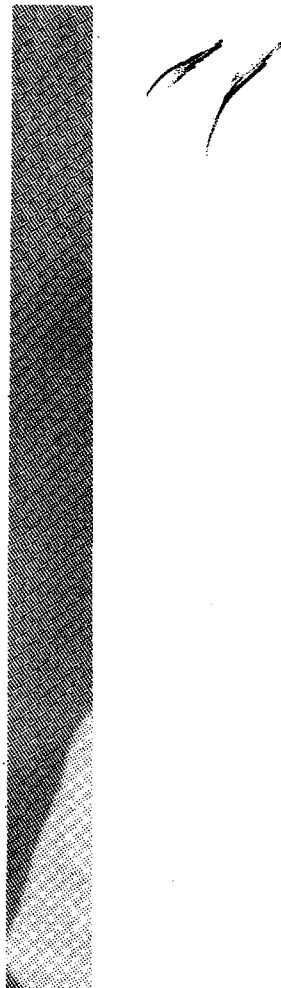
כיהודיה שחורה ילידת ארה"ב (הורי מאוסטרליה וג'מיקה) גדלתי על התרומית הישראלית שיוצגה על ידי שושנה דמארי. כן, כך יוצגה אז ישראל בארה"ב. גם בבית הספר לעברית המורים הישראלים היו כהייעור ושונים מן היהודים האמריקאיים - אחד מפרס ושניים מתימן. בארה"ב של שנות השישים אי אפשר היה לטעות - הם לא היו לבנים. כשעליתי לישראל ב-1970, היה לי מוזר ומעצבן לשמוע את הקריאה "כושית" לעברי. הקורא, בדרך כלל ילד או מבוגר, היה לא פחות שחור או חום ממני. זה היה לי המפגש הראשון עם קריאות גנאי על בסיס גזעני. יכולתי להבחין שלא תמיד היתה כוונה זדונית בקריאות אלו, אלא שילוב של סקרנות ובורות. לא כל כך שונה מקריאות לעבר נשים ג'ינגיות או בלונדיניות. בכל זאת היה שוני, ראיתי זאת שוב עם עליית יהודי אתיופיה: אין יחס שווה לצבע עור כהה אצל רבים, אפילו אם הם עצמם אינם לבנים. זה אינו יכול להיות אחרת כאשר הכל סביבנו כמיהים אל מודל המתאים יותר לאירופה מאשר לאזורנו. ניסו להסביר לי כי "כושי" איננה מילת גנאי ואף שאלו מדוע "שחור" היא מילה פחות פוגעת. היה עצוב לשמוע בטלויזיה לפני כחודשיים, ישראלי ממוצא הודי אומר, כי היה רוצה להיוולד בצבע אחר ואת אשתו האומרת כי משפחתה קיבלה אותו לבסוף כי הוא היה נחמד ושהיותו שחור אינו חשוב כל כך, כאילו שמדובר על איזו נכות.

"כל עוד ישראל מגדירה עצמה כמדינה מערבית במישור התרבותי, היא דוחה את הפן המזרחי שלה. נולדנו כעם, כאן במזרח."

כיצד אנו מציגים את עצמנו מעל מרקע הטלוויזיה? על אף הביקורת הנמתחת על הסדרה קוסבי בארה"ב - על מסריה הסמויים והלא סמויים - לעומת הסדרות המשפחתיות בישראל, הרי השכן היותר גוען בסדרה "שכנים" הוא מזרחי. שתי המזרחיות מעל המרקע מופיעות בפרסומת של ויצו ועמידר. האם אין בנמצא קריינית חדשות או מנחה של תוכנית רצינית מזרחי או מישהו בעל מבטא עיברי תקין?

**"הזהרתי נגד הקמת גוף נוסף
אשכנזי אליטיסטי, נשים רבות
חשבו, ואני לא מגזימה, שמדובר
בגיוס עוזרות הבית שלהן."**

לפני כשנה התקיים בבריסל מפגש של נשים ישראליות עם נשים פלסטיניות. רק בגלל לחץ של הרגע האחרון שובצה אישה מזרחית. חודשיים לאחר מכן התקיים "כנס טולדו". השתתפו בו בין השאר חמש נשים ישראליות ושתי ישראליות תושבות חוץ. שמותיהן של אלה לא הוזכרו כאשר הוכנה הרשימה לבלגיה, ואני שואלת שוב מדוע למרות שיש לי תשובה שלא אוהבים לשמוע. במפגש המשך לבריסל שהתקיים בארץ, היו כולן אשכנזיות וכמובן, לגמרי מקריות יגידו, הזהרתי נגד הקמת גוף נוסף אשכנזי אליטיסטי. היו נשים רבות שחשבו, ואני לא מגזימה, שמדובר בגיוס עוזרות הבית שלהן. שם שמתי לב שהמילה מזרחי הפכה מילה נירדפת לאדם בור, לבעל יכולת פחותה, לאנטי-ערבי וכדומה. אז החלטתי שהפעם לא אשב על הגדר ואצטרף לקבוצה, שהפכה בינתיים לקואליציה לא קטנה של נשים לקידום השלום. ראשית משום שאני מאמינה שנשים יכולות להיות מרכזיות בנושא קידום השלום. שנית משום שאני סבורה שנשים מזרחיות חייבות להיות בשורה הראשונה בתהליך הזה. עד עכשיו, קבוצת נשים ממרכז המסד התעלמה מקיומן של נשים מזרחיות - משום שהן שייכות למעמד הפועלים - הגיע הזמן לשנות את המצב. וכאן אני בהחלט מקשרת את זהותי כאישה, כיהודיה ורצינית, וכשחורה.

משמעות משום שהם מבויתים תמיד על אותו מעמד בינוני-אשכנזי של משוכנעים, תוך שהם ממשיכים להתעלם בעקביות מכך שקיים מאגר דומה בקרב המזרחים.

במיוחד אינטלקטואלים ודוברי ערבית היכולים לנהל דיאלוג אמיתי עם פלסטינים. חוסר נכונות זו מפיגה ממני כל רצון להימנות עליהם. כל מגעי עם "עסקני השלום" הראו לי שפעילותם הינה חסרת

"עיתון אחר" מראה את פניה של ישראל שאינם מופיעים בעיתונות הממוסדת. "עיתון אחר" חושף את אי-השיויון, את יחסי הניצול בין המרכז לפריפריה בישראל. "עיתון אחר" הוא כלי הביטוי של אותה ישראל שהעיתונות הממוסדת כותבת עליה ולא אליה. ב"עיתון אחר" אתה רואה את פניה של ישראל אחרת ושונה. "עיתון אחר" מצביע על כיווני התפתחות שונים לחברה הישראלית. "עיתון אחר" הוא במה לכוחות חברתיים חדשים בישראל. "עיתון אחר" מעורר דיון על סדר יום לאומי חדש ושונה. "עיתון אחר" במה לכיווני חשיבה חדשים לשינוי החברה הישראלית. "עיתון אחר" כלי ביטוי עצמאי ובלתי-תלוי.

אל "עיתון אחר" ת.ד. 559 קרית אתא 28000
הנני מבקש לקבל שישה גליונות "עיתון אחר"
מצורפת החאה על סך 25 ש"ח.

מיקוד

כתובת

שם